

РЕШЕНИЕ

№ 5107

гр. София, 21.03.2024 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

СОФИЙСКИ РАЙОНЕН СЪД, 78 СЪСТАВ, в публично заседание на дванадесети март през две хиляди двадесет и четвърта година в следния състав:

Председател: МАРИЯ СТ. ТАНЕВА

при участието на секретаря РУМЯНА Д. Г.
като разгледа докладваното от МАРИЯ СТ. ТАНЕВА Гражданско дело № 20231110155102 по описа за 2023 година

Образувано е по искова молба от Г. Б. К., чрез адв. Ю. О., срещу „КРЕДИ ЙЕС“ ООД.

В исковата молба се твърди, че на 02.05.2023 г. между ищеца Г. Б. К. и „КРЕДИ ЙЕС“ ООД е сключен договор за паричен заем № 690502, по силата на който е отпуснат кредит в размер на 1 000 лв., със срок на погасяване 7 месеца (до 02.12.2023 г.), при уговорени месечни вноски в размер на 162,51 лв., ГПР 47,854 %, месечен лихвен процент 3,330 %, годишен лихвен процент 39,96 %, както и неустойка за непредоставяне на обезпечение в размер на 640,43 лв. (при разсрочено месечно плащане в размер на 91,49 лв.).

Ищецът счита, че договорът е недействителен съгласно чл. 22 от ЗПК. Сочи, че в договора: не е посочено как се формира ГПР; нарушен е чл. 11, ал. 1, т. 10 от ЗПК, тъй като в ГПР не е включено възнаграждението по договора за непредоставяне на обезпечение, с което се нарушава чл. 19, ал. 4 от ЗПК и заобикаля чл. 21, ал. 1 от ЗПК; липсват условия за прилагане на лихвения процент; ГПР е посочен като абсолютна стойност, без да е ясно кои компоненти са включени в него и каква е стойността им; липсва погасителен план, отговарящ на изискванията на закона.

Ищецът твърди, че е налице нищожност на конкретни клаузи: годишна лихва в размер 39,96 %, неустойка за непредоставяне на обезпечение, както и съгласие за приспадане на отпуснатата сума за погасяване на всички други задължения, които заемополучателят има към заемотателя, които не произтичат от сключването на процесния договор за заем. Сочи, че тези клаузи не са индивидуално уговорени, не отговарят на изискването за добросъвестност и водят до значително неравновесие между правата и

задълженията на търговеца или доставчика и потребителя.

Моли съдът да постанови решение, с което да прогласи нищожност на договор за паричен заем № 690502 от 02.05.2023 г., сключен между Г. Б. К. и „КРЕДИ ЙЕС“ ООД, на основание чл. 26, ал. 1 от ЗЗД вр. чл. 22 ЗПК.

В условията на евентуалност, моли съдът да прогласи нищожност на клаузата за неустойка поради неосигуряване на обезпечение, на клаузата уреждаща договорна лихва в размер 39,96 %, както и на клаузата за приспадане на отпуснатата сума за погасяване на други задължения към заемотателя на основание чл. 26, ал. 1, предл. 1, 2 и 3 от ЗЗД. Претендира разноски.

В отговора на исковата молба ответникът е оспорил иска, моли съдът да го отхвърли. Признава факта, че страните са обвързани от процесния договор, но счита за неоснователни изложените от ищеца аргументи за неговата недействителност. Твърди, че до момента не са извършени плащания от страна на потребителя. Сочи, че неустойката не е включена в ГПР поради забраната на чл. 19, ал. 3, т. 1 ЗПК, тъй като представлява разход, който заемателят заплаща при неизпълнение на задълженията си за предоставяне на надеждно обезпечение по него. Счита, че същата няма характер на лихва, такса или друг разход по кредита, като освен това твърди, че клаузата е индивидуално уговорена между страните под отлагателно условие – в случай че потребителят не предостави изисканото обезпечение. Излага, че ищецът не се е възползвал от правомощието си да се откаже от така сключения договор, нито да прекрати същия предсрочно. Развива подробни съображения относно законосъобразното начисляване на лихвения процент, който бил фиксиран за целия срок на договора. Претендира разноски.

Като разгледа доказателствата по делото с оглед твърденията и възраженията на страните съдът намира за установена следната фактическа обстановка:

По делото е установено, че между страните е сключен договор за паричен заем № 690502, по силата на който е отпуснат кредит в размер на 1 000 лв., със срок на погасяване 7 месеца (до 02.12.2023 г.), при уговорени месечни вноски в размер на 162,51 лв., ГПР 47,854 %, месечен лихвен процент 3,330 %, годишен лихвен процент 39,96 %, както и неустойка за непредоставяне на обезпечение в размер на 640,43 лв. (при разсрочено месечно плащане в размер на 91,49 лв.).

Съгласно чл. 6 от договор за паричен заем изпълнението му следва да бъде обезпечен с поръчители, отговарящи на условията по чл. 10, ал. 2, т. 1 от Общите условия към договора за заем и с едно от следните обезпечения по избор на заемателя: ипотека върху недвижим имот, особен залог върху движимо имущество, банкова гаранция, или ценна книга, издадена в полза на заемотателя.

Съгласно чл. 8 от договора за паричен заем в случай, че заемателят не предостави обезпечение или същото не отговаря на поставените от кредитора изисквания, заемателят дължи неустойка в размер на 640.43 лева, които се изплащат разсрочено с вноските, установени според погасителния план.

Въз основа на така установените факти съдът намира следното от правна страна:

Ищецът е предявил установителен иск с правно основание чл. 124, ал. 1 от ГПК, вр. чл. 22 от ЗПК, вр. чл. 26, ал. 1 от ЗЗД, за прогласяване на нищожност на договор за паричен заем. В доказателствена тежест на ищеца е да докаже, че е сключен договор за кредит между страните; че е налице твърдяното противоречие на клаузи от договора за паричен заем с императивни законови разпоредби. В тежест на ответника е да докаже, че оспорените клаузи са действителни, включително са договорени индивидуално.

В условията на евентуалност са предявени кумулативно съединени установителни искове с правно основание чл. 26, ал. 1, предл. 1, 2 и 3 ЗЗД за прогласяване на нищожност на следните клаузи от договора: на чл. 8 – неустойка поради непредоставяне на обезпечение, на чл. 3, ал. 7 – уговорен месечен лихвен процент, и на чл. 11 – приспадане на отпуснатата сума за погасяване на активни задължения на потребителя към заемотателя, почиващи на различни от сключения договор основания – като противоречащи на закона, заобикалящи го и накърняващи добрите нрави. В доказателствена тежест на ищеца е да докаже, че е сключен договор за кредит между страните; че е налице твърдяното противоречие на клаузи от договора за потребителски кредит с императивни законови разпоредби, тяхно заобикаляне и накърняване на добрите нрави. В тежест на ответника е да докаже, че оспорените клаузи са действителни, включително са договорени индивидуално.

По иска за нищожност на договора за кредит:

Съгласно чл. 11, ал. 1, т. 10 ЗПК договорът за потребителски кредит се изготвя на разбираем език и съдържа годишния процент на разходите по кредита и общата сума, дължима от потребителя, изчислени към момента на сключване на договора за кредит. Съгласно чл. 19, ал. 1 ЗПК годишният процент на разходите по кредита изразява общите разходи по кредита за потребителя, настоящи или бъдещи (лихви, други преки или косвени разходи, комисионни, възнаградения от всякакъв вид, в това число тези, дължими на посредници за сключване на договора), изразени като годишен процент от общия размер на предоставения кредит. Съгласно чл. 19, ал. 4 ЗПК годишният процент на разходите не може да бъде по-висок от пет пъти размера на законната лихва по просрочени задължения в левове и във валута, определение с Постановление на Министерски съвет. Съгласно чл. 22 ЗПК, когато не са спазени изискванията на чл. 11, ал. 1, т. 10 ЗПК договорът за потребителски кредит е недействителен.

От анализа на цитираните разпоредби се налага извод, че годишният процент на разходите (ГПР) е част е съществено съдържание на договора за потребителски кредит, въведено от законодателя с оглед необходимостта за потребителя да съществува яснота относно крайната цена на договора и икономическите последици от него, за да може да съпоставя отделните кредитни продукти и да направи своя информиран избор.

След като в договора не е посочен действителния ГПР, това води до неяснота за потребителя относно неговия размер и не може да се приеме, че е спазена нормата на чл. 11, ал. 1, т. 10 ЗПК.

В настоящия случай от събраните по делото доказателства се установява, че съгласно чл. 8 от сключения между ищеца и ответното дружество договори при непредоставяне на обезпечение по договора (под формата на гарант/и заедно с ипотека върху недвижим имот, особен залог върху движимо имущество, банкова гаранция или ценна книга, издадена в полза на заемотателя), заемотелят е следвало да заплати неустойка на заемотателя.

Прочитът на съдържанието на посочената клауза и съпоставянето естеството на сключения договор за паричен заем, налага разбирането, че по своето същество тя представлява скрито възнаграждение за кредитора. Изискванията, които посочената клауза от договорите възвежда за потребителя, са на практика неосъществими за него, особено предвид обстоятелството, че последният търси паричен кредит в сравнително нисък размер. Предвид това, не само правно, но и житейски необосновано е да се счита, че потребителят ще разполага със съответна възможност да осигури гарант/и по кредита, заедно с ипотека върху недвижим имот, особен залог върху движимо имущество, банкова гаранция, или ценна книга, издадена в полза на заемотателя. По този начин, поставяйки изначално изисквания, за които е ясно, че са неизпълними за заемотеля, заемотелят цели да се обогати. Същевременно, заемотелят не включва т. нар. от него „неустойка“ към договорната лихва, дължима по кредита, нито към ГПР, като по този начин *заобикаля нормата на чл. 19, ал. 4 ЗПК.*

Именно предвид гореизложеното, то съдът счита, че вземането за неустойка на практика представлява *скрито възнаграждение за кредитора*. Тъй като това е така, и тъй като няма данни договорът за кредит да е можело да бъде сключен без посочената клауза, то същата е условие за отпускане на кредита с посочената в договора лихва, което означава, че *неустойката следва съгласно § 1, т. 1 ЗПКр да се включва в общите разходи по кредита и да формира част от ГПР.*

Според съда неминуемо при включването на сумата в размер на 640.43 лв. при изчислението за ГПР, би довело до по-висок процент ГПР.

Възраженията на ответника за действителност на договора са неоснователни и недоказани. Извода на съда за недействителност на договора не се разколебават от обстоятелството, че длъжникът не е заплащал задълженията си по процесния договор или от факта, че не се е отказал или прекратил предсрочно договора.

Предвид изложеното, настоящият съд приема, че е налице разминаване между посочения в договорите ГПР и действителния такъв, съответно между посочената в договорите дължима сума за заплащане и действително дължимата в края на заемния период, поради което договора за потребителски кредит е недействителен на основание чл. 22 ЗПК и нищожен на основание чл. 26, ал. 1, предл. първо ЗЗД.

Поради основателността на главния иск за нищожност на сключения договор, съдът не дължи произнасяне по евентуалния иск за нищожност на клаузата за неустойка в този договор.

Относно разноските:

При този изход на спора право на разноски има ищецът на основание чл. 78, ал. 1 ГПК. Със списък на разноските на лист 47 ищецът претендира заплащане на разноски в производството както следва: държавна такса в размер на 50 лева. На представлявалия ищеца адвокат чл. 38 ЗА съдът определя възнаграждение в размер на 400 лв.

Предвид изхода на спора на ответника не следва да се присъждат разноски.

Така мотивиран, Софийският районен съд,

РЕШИ:

ПРОГЛАСЯВА НИЩОЖНОСТТА на договор за паричен заем № 690502 от 02.05.2023 г. сключен между Г. Б. К., ЕГН ***** и „„, по предявения иск с правно основание чл. 124, ал. 1 от ГПК, вр. чл. 22 от ЗПК, вр. чл. 26, ал. 1 от ЗЗД от Г. Б. К., ЕГН *****, чрез адв. Юлияна Г., СРЕЩУ „К,

ОСЪЖДА „, на основание чл. 78, ал. 1 ГПК да заплати на Г. Б. К., ЕГН ***** сумата от **50.00 лева**, представляваща съдебно-деловодни разноски за държавна такса за настоящото производство.

ОСЪЖДА „, на основание чл. 78, ал. 1 ГПК, вр. чл. 38 от ЗА да заплати на адв. ЮЛИЯНА О. Г., САК, адрес: гр. „, сумата от **400 лева**, представлява разноски за адвокатско възнаграждение за оказана безплатна правна помощ на ищеца в хода на настоящото производство.

Решението може да бъде обжалвано пред Софийски градски съд в двуседмичен срок от връчване на препис на страните.

Съдия при Софийски районен съд: _____